

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

(назва освітньої компоненти)

для здобувачів вищої освіти **1 курсу денної форми здобуття освіти**
(1,6 р.н.)

освітньої програми «Лабораторна діагностика»

(назва освітньої програми)

спеціальності «224 Технології медичної діагностики та лікування»

(шифр ,назва спеціальності)

галузі знань «22 Охорона здоров'я»

(шифр, назва галузі знань)

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

ВИКЛАДАЧІ

Лісна Анастасія Геннадіївна

yezjf@nuph.edu.ua

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра управління та забезпечення якості у фармацевції.

2. Адреса: Україна, м. Харків, 61140, вул. О. Невського, 18, Тел.: (+38057) 771-81-47.

3. Веб-сайт: <http://quality.nuph.edu.ua>

4. Інформація про викладачів:

Лісна Анастасія Геннадіївна

Кандидат фармацевтичних наук, доцент закладу вищої освіти кафедри управління та забезпечення якості у фармацевції Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 8 років, досвід науково-педагогічної діяльності – 8 років. Читає курс лекцій, проводить практичні та семінарські заняття з дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Охорона праці в галузі та безпека життєдіяльності», «Безпека життєдіяльності та охорона праці», «Охорона праці в галузі та цивільний захист», «Економіка та організація біотехнологічних виробництв», «Логістика» та ін. Наукові інтереси: фармацевтична логістика, управління безпекою та охороною праці у фармацевтичній галузі, економіка закладів охорони здоров'я.

5. Консультації: відбуваються згідно з розкладом он-лайн, який представлений на сайті кафедри управління та забезпечення якості у фармацевції за посиланням <https://quality.nuph.edu.ua/>.

6. Анотація освітньої компоненти: Освітня компонента є вибірковою в програмі підготовки здобувачів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування» за освітньою програмою «Лабораторна діагностика». Освітня компонента «Охорона праці в галузі та цивільний захист» спрямована на досягнення знань та вмінь складати і у подальшому використовувати алгоритми поведінки під час аварій, пожеж, військових дій і стихійних лих, своєчасно надавати допомогу постраждалим до прибуття кваліфікованої медичної допомоги.

7. Мета викладання освітньої компоненти: Метою викладання є отримання теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням безпечних і нешкідливих умов праці при організації роботи в клініко-діагностичних лабораторіях, які включають негативну дію на людину та навколишнє природне середовище, приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 1. Навички оцінювання організації та якості надання різних видів медичної допомоги та санітарно-епідеміологічного благополуччя населення.

ФК 12. Здатність за результатами санітарно-гігієнічних досліджень чинників навколишнього та виробничого середовищ, харчових продуктів, обстежень закладів охорони здоров'я, радіометричних досліджень, оцінювати їх безпечність, відповідність до вимог санітарного законодавства України.

9. Програмні результати навчання:

ПРН 4. Аналізувати результати досліджень морфологічно-функціонального стану організму та довкілля, оцінювати значимість показників.

ПРН 6. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

10. Статус освітньої компоненти: вибіркова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Епідеміологія», «Гігієна з гігієнічною експертизою», «Охорона праці» та ін.

12. Обсяг освітньої компоненти: 3 кредити ЄКТС 90 годин: 29 годин аудиторних занять, з них – 7 годин лекцій, 22 години – практичних занять, 61 година самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: проведення лекцій та практичних занять.

Зміст освітньої компоненти:

Змістовий модуль 1. Охорона праці в галузі та цивільний захист

Тема 1. Правові та організаційні аспекти охорони праці. Законодавчі та нормативно правові акти з ОП. КЗпП. Законодавство України про працю. Кодекс законів про працю. Трудові угоди, порядок укладання та розторгнення. Колективний договір. Охорона праці жінок, підлітків та інвалідів. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Медичні огляди працівників галузі, індивідуальні медичні книжки. Порядок навчання та перевірки знань співробітників з питань охорони праці. Інструктажі.

Тема 2. Нормативно-правові акти з охорони праці, що діють у КДЛ. Інструкції з охорони праці та пожежної безпеки. Види. Структура. Посадова інструкція лікаря-лаборанта. Галузеві нормативно-правові акти. Стандарти, санітарні правила та норми. Показник галузевих нормативів. Розробка нормативних документів згідно з вимогами НПАОП 0.00-6.03-93 Порядок розробки та затвердження власником нормативних актів з охорони праці та НПАОП 0.00-4.15-98 Положення про розробку інструкцій з охорони праці.

Тема 3. Аналіз умов праці в галузі. Гігієнічна класифікація. Атестація робочих місць. Пільги та компенсації за умови праці. Вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу, характерних для КДЛ. Гігієнічна оцінка умов праці згідно з держаними санітарними правилами і нормами «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Оформлення результатів атестації. Карта умов праці. Пільги та компенсації.

Тема 4. Навчання з питань безпеки. Медичні огляди працюючих. Порядок проведення навчання та перевірки знань співробітників з питань охорони праці. Інструктажі, види та реєстрація. Медичні огляди працівників, види порядок проведення. Індивідуальні медичні книжки співробітників, порядок обліку.

Тема 5. Розслідування та облік нещасних випадків. Розрахунок страхових виплат. Класифікація виробничого травматизму відповідно ДСТУ 223-00 ССБП: залежно від характеру ушкоджень; важкості наслідків; видів відповідальності. Розслідування та облік нещасних випадків. Причини та методи аналізу травматизму. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та профзахворювань, що призвели до втрати працездатності» та «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування». Страховий ризик та страховий випадок. Розрахунок страхових виплат згідно Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування». Порядок встановлення. Профілактика.

Тема 6. Розслідування та облік професійних захворювань Зв'язок захворювання з умовами праці працівника. Порядок підтвердження професійного захворювання. Організація розслідування та облік професійних захворювань.

Тема 7. Вимоги безпеки та виробничої санітарії в КДЛ закладів охорони здоров'я. Пожежна безпека закладу. Вимоги до структури КДЛ, виробничих та допоміжних приміщень згідно ДБГ В.2.2.-10-2001 Будинки і споруди закладів охорони здоров'я. Правила облаштування виробничих приміщень КДЛ згідно з НПАОП 85.11-1-05 Правила устрою, техніки безпеки та промислової санітарії при роботі з в КДЛ лікувально-профілактичних установ. Загальні вимоги до приміщень та обладнання лабораторій відповідно НАОП 1.3.10-1.06. Правила безпеки при роботі із шкідливими речовинами. Правила безпечної роботи з рідкими газами. Безпека праці зі скляними приладами. Безпека праці в лабораторіях мікробіологічного профілю згідно ДСП 9.9.5.-080-2002. Правила пожежної безпеки в КДЛ закладів

охорони здоров'я. Інструкція з пожежної безпеки в лабораторії. Оснащення лабораторій вогнегасниками відповідно НАПБ Б.03.001-2004.

Тема 8. Правила безпеки при роботі із шкідливими речовинами згідно НАОП 1.3.10-01.06.

Безпека праці при роботі з кислотами та лугами
Безпека праці при роботі з легкозаймистими речовинами
Безпека праці при роботі із шкідливими речовинами. До отруйних та сильнодіяючих речовин, які потребують дотримання спеціальних заходів безпеки при роботі з ними, належать органічні та мінеральні кислоти, азот, кисень, галогени, похідні фосфору тощо. Інструкції з охорони праці при роботі з із шкідливими речовинами. Вимоги до персоналу. Вимоги до застосування ЗІЗ. Санітарні норми і правила особистої гігієни. Вимоги безпеки при роботі із шкідливими речовинами в лабораторних умовах необхідно виконувати наступні. Дії щодо надання першої допомоги потерпілим при різноманітних ураженнях. Інструкції з охорони праці при роботі з лугами. Вимоги до персоналу. Вимоги до застосування ЗІЗ. Санітарні норми і правила особистої гігієни. Вимоги безпеки при роботі з кислотами і лугами в лабораторних умовах необхідно виконувати наступні. Дії щодо надання першої допомоги потерпілим при різноманітних ураженнях. Вимоги до наземні резервуарів для зберігання ЛЗР і ГР; - території резервуарних парків і майданчиків; зберігання ЛЗР і ГР в цехах і лабораторіях. Вимоги до персоналу. Безпека праці при роботі зі скляними приладами. Інструкції з охорони праці при роботі зі скляними приладами. Вимоги до персоналу. Вимоги до застосування ЗІЗ. Санітарні норми і правила особистої гігієни. Вимоги безпеки при роботі з зі скляними приладами в лабораторних умовах. Дії щодо надання першої допомоги потерпілим при різноманітних ураженнях. Нещасні випадки під час роботи зі скляним хімічним посудом, приладами, скляними трубками та іншими виробами зі скла внаслідок неправильного поводження з ними.

Тема 9. Безпека праці при роботі зі стаціонарним обладнанням, що працює під тиском (автоклави), та балонами зі стислими та зрідженими газами. Обладнання, що працює під тиском: газові і водогрійні котли, компресорні установки, автоклави, паро-і газопроводи, газові балони, цистерни та бочки для транспортування та зберігання. Правила будови і безпечної експлуатації парових та водогрійних котлів" встановлюють вимоги до пристрою, пристосуванню, монтажу, ремонту і експлуатації парових котлів, автономних пароперегрівачів і економайзерів. Безпека при експлуатації посудин, що працюють під тиском Посудини, що працюють під тиском, обладнуються запобіжними клапанами, манометрами, термометрами, вентилів. Безпека при експлуатації автоклавів. Безпека при експлуатації трубопроводів.

Тема 10. Правила поводження з медичними відходами. Державні санітарно-протиепідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами. Типова схеми поводження з відходами, в якій має бути зазначена така інформація: можливе найменування структурного підрозділу закладу; перелік відходів за категоріями, що утворюються у підрозділі; місце (місця) збирання та тимчасового зберігання відходів у підрозділі; транспортування відходів до місця (місць) збирання та тимчасового зберігання відходів у цілому по закладу; вивезення (за графіком) відходів за категоріями до місць переробки, утилізації, знищення, захоронення (лише для відходів категорії А); відповідальна посадова особа у підрозділі. Джерела медичних відходів. Небезпека медичних відходів. Категорії медичних відходів. ризику, зумовлені відходами лікувально-профілактичних закладів.

Тема 11. Надання першої допомоги постраждалим. Перша долікарська допомога. Головні принципи першої медичної допомоги. Допомога при кровотечах, хімічних опіках, гострих отруєннях.

Тема 12. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій

Надзвичайні ситуації, причини виникнення та складові системи їх моніторингу. Найменування та визначення основних показників джерел природних надзвичайних ситуацій та номенклатура, позначення, розмірність і порядок визначення параметрів уражальних чинників джерел природних надзвичайних ситуацій, які контролюються і підлягають прогнозуванню. Основні етапи аналізу надзвичайних ситуацій та прогнозування їх наслідків. Опис явищ, що прогнозуються, перелік вихідних даних. Способи виявлення потенційно небезпечних зон з імовірними джерелами надзвичайних ситуацій.

Тема 13. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження. Характеристика зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження. Визначення параметрів зон забруднення радіоактивними та небезпечними хімічними речовинами під час аварійного прогнозування можливої обстановки за відповідними таблицями, тривалості дії ураження радіації та небезпечними хімічними речовинами. Розрахунок масштабів хімічного забруднення при довгостроковому прогнозуванні за еквівалентними значеннями небезпечних хімічних речовин в первинній та вторинній хмарі. Порядок нанесення зон радіоактивного та хімічного забруднення на план (карту). Розв'язання типових задач з оцінки радіаційної та хімічної обстановки. Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку.

Тема 14. Організація медичного забезпечення населення в зоні надзвичайних ситуацій

Засоби медичного захисту, їх склад, умови накопичення, зберігання та використання за призначенням. Медичне майно, його класи, джерела забезпечення та визначення потреб у запасах оперативного резерву за видами медичних ресурсів. Створення певного резерву медичного майна і лікарських засобів, підтримання його на необхідному рівні. Організація захисту медичного майна в надзвичайних ситуаціях. Характеристика і структура втрат населення в умовах надзвичайних ситуацій. Концепція організації надання медичної допомоги населенню в умовах надзвичайних ситуацій. Розроблення, використання та забезпечення вдосконалення методів і засобів надання термінової медичної допомоги та евакуації постраждалого населення із зон надзвичайних ситуацій. Комплект заходів із запровадження на територіях карантину та обсервації. Організація медичного забезпечення населення на збірних та приймальних еквівалентних, пунктах посадки і висадки на шляху слідування й у місцях тимчасового розселення.

Семестровий залік

14. Види та форми контролю:

Поточний контроль: усне опитування, складання тестових завдань, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо.

Контроль змістового модуля: складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо.

Умови допуску до контролю змістового модуля: для допуску до контролю змістового модулю 1 необхідна наявність мінімальної кількості балів за темами 1-14.

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти: оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточний контроль – 3-5 балів за тему за практичними заняттями, змістовий модуль 1 - 18-30 балів.

Результати семестрового контролю у формі семестрового диференційованого заліку оцінюються за шкалою ECTS, 100-бальною та чотирибальною шкалою («зараховано», «не зараховано»).

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль - для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1: Охорона праці в галузі та цивільний захист. - оцінювання тем (1-14) (робота на заняттях 3-5 балів): робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач); - контроль змістового модуля 1 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач)	100(100%)
Семестровий контроль з модуля 1	100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика освітньої компоненти («правила гри») визначається вимогами кафедри до здобувача вищої освіти при вивченні освітньої компоненти щодо академічної доброчесності, щодо відвідування занять, щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості, щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій) тощо.

Так, *політика щодо академічної доброчесності* ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ» (<https://nuph.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>). Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати (наукові доповіді) повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її не зарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні

заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу в НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a1.1-38-018_polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-nfau-red.-03-2021.doc-zi-zminamy.pdf) згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості.

Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання здобувачами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2-38-182_polozhennia-pro-vidpratsiuvannia-studentamy-propushchenykh-navchalnykh-zaniat-ta-poriadok-likvidatsii-akademichnoi-riznytsi-v-navchalnykh-planakh-u-nfau-red.-03-2023.pdf) згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2.-32-031_polozhennja-pro-porjadok-ocinjuvannja-rezultativ-navchannja-zvo-u-nfau-red.05-2022.pdf)

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляції). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2-38-050_polozhennia-pro-oskarzhennia-rezultativ-pidsumkovoho-kontroliu-znan-zdobuvachamy-vyshchoi-osvity-u-nfau-red.01-2021.pdf).

Політика щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.3-32-208_polozhennja-pro-porjadok-viznannja-rezultativ-navchannja-otrimanih-shljahom-neformalnoi-ta-informalnoi-osviti-red.02-2022.pdf). Для оцінювання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача вищої освіти атестаційна комісія визначає обсяг і методи демонстрації та вимірювання цих результатів навчання з урахуванням їх змісту та можливої специфіки. Методи демонстрації та вимірювання результатів неформального та/або інформального навчання заявника можуть відрізнятися від методів, які застосовуються для здобувачів освіти в рамках відповідної освітньої програми, водночас вони повинні забезпечувати змістову валідність оцінювання. Атестаційна комісія приймає рішення про визнання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача, якщо за підсумками оцінювання підтверджено відповідність цих результатів результатам навчання, передбаченим відповідною освітньою програмою.

17.Інформаційнетанавчально-методичнезабезпеченняосвітньоїкомпоненти:

<p>Обов'язкова література</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Жуковина О.В., Грецька Г.А., Сагайдак Р.В. Основи охорони праці: метод. рекомендації для проведення семін. занять. Х.:НФаУ, 2018. 59 с. 2. Запорожець О.І., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільний захист: підручн. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 264 с. 3. Качура Т.М. Основи охорони праці та охорона праці в галузі : робочий зошит для самост. роботи студ. спец. 226 "Фармація, промислова фармація". Харків : НФаУ, 2021. 46 с. 4. Охорона праці в медичній галузі: Навч.-метод.посібник для мед.ВНЗ ІV р.а.- 2-ге вид., випр.Рекомендовано МОН/ Яворський О.П., Веремей М.І., Зенкіна В.І. та ін. - К., 2017. 208 с. 5. Соціальна та виробнича безпека діяльності : навч. посібник [для здобувачів вищої освіти спец. «Освітні, педагогічні науки» освітньої програми «Педагогіка вищої школи»] / А. А. Котвіцька [та ін.] ; за ред. доц. О. В. Жуковіної ; НФаУ,
--------------------------------------	---

	Державна служба України з питань праці. Харків : НФаУ, 2019. 220 с.
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручн. / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: Каравела, 2021. 268 с. 2. Вахонєва Т.М. Основи охорони праці в Україні: навч. посіб. К.: Дакор, 2019. 508 с. 3. Левченко О. Г. Охорона праці та цивільний захист : підручн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 420 с. 4. Мелех Л.В. Безпека життєдіяльності та охорона праці: навч. посібн. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219 с. 5. Сокурєнко В.В. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручн. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с. 6. Lisna A.G., Kovalenko Sv.M., Litvinova O.V. Directions for improvement of the system of labor protection management at a pharmaceutical enterprise using digital technologies // Annals of Mechnikov Institute. 2023. №2. 31-36 p. 7. Лісна, А.Г. "Актуальність фармацевтичного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій" / А.Г. Лісна, С.М. Коваленко // Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України : матеріали ІХ Всеукр. заочної наук.-практ. інтернет-конф., м. Київ, 28. квіт. 2023 р. Київ: УДУ, імені Михайла Драгоманова 2023. С. 93-94. 8. Коваленко, С.М. Особливості організації охорони праці в закладах фармації/ С.М. Коваленко, А.Г. Лісна // Актуальні проблеми якості, менеджменту і економіки у фармації і охороні здоров'я : матеріали І Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Харків, 19 трав. 2023 р. Харків: НФаУ, 2023. С. 164-165.
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сайт кафедри управління та забезпечення якості у фармації НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://quality.nuph.edu.ua/. 2. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/ 3. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://rada.gov.ua 4. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/catalog/ministerstvo-okhoroni-zdorovya-ukraini/ 5. Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.dsns.gov.ua/. 6. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://dsp.gov.ua/. 7. Офіційний сайт бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/.
Система дистанційного навчання Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=5120

18. Матеріально-технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти:

Матеріально-технічне забезпечення: персональні комп'ютери – 38 од.; проектор – 2 од.; екран моторизований – 2 од.; телевізор – 2 од.; Хероx – 1 од.; принтер – 2 од.

Програмне забезпечення: Microsoft Windows 10; Microsoft Office Standard; Програма для організації відеоконференцій ZOOM; Модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище MOODLE.